

Onderlegger bij powerpoint informerende bijeenkomst 04-06-2026

Inleiding

Deze onderlegger is opgesteld ter ondersteuning van de informerende bijeenkomst over jeugd(hulp) in de brede zin, oftewel: opgroeien in Aa en Hunze. In de bijbehorende presentatie worden verschillende begrippen en termen gebruikt die binnen het jeugddomein gangbaar zijn. Om de leesbaarheid en begrijpelijkheid te vergroten, zijn in dit document deze belangrijkste termen toegelicht.

De onderlegger is bedoeld als naslagwerk bij de powerpoint van de informerende bijeenkomst. De opgenomen definities zijn niet allesomvattend, maar bieden een beknopt en praktisch overzicht van de meest gebruikte begrippen. Hiermee kan de informatie uit de presentatie beter in context worden geplaatst en kunnen raadsleden deze op een later moment eenvoudig terugvinden.

Onze ambitie:

Wij streven in Aa en Hunze naar een samenleving waarin alle kinderen gezond, veilig en kansrijk kunnen opgroeien, zich naar eigen vermogen kunnen ontwikkelen en volwaardig kunnen meedoen. Dit doen we samen met inwoners, hun netwerk en professionals, vanuit een sterke pedagogische basis. We werken aan een jeugdstelsel dat dichtbij, passend en toekomstbestendig is, in lijn met de Hervormingsagenda Jeugd en passend bij onze lokale context als uitgestrekte plattelandsgemeente.

Beleidskaders en ontwikkelingen

Hervormingsagenda jeugd: Een landelijk bestuurlijk akkoord tussen Rijk, gemeenten en aanbieders, gericht op het toekomstbestendig maken van de jeugdzorg. De agenda bevat afspraken over het verbeteren van kwaliteit, het versterken van de toegang, het normaliseren waar mogelijk, en het beheersen van de kosten.

Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming: Een landelijke ontwikkelrichting voor de inrichting van de jeugdbescherming, waarbij wordt toegewerkt naar een eenvoudiger en meer samenhangend stelsel met minder schakels, meer continuïteit voor gezinnen en een sterkere verbinding tussen vrijwillige en gedwongen hulp.

Lokale educatie en jeugd agenda (LEJA): Een lokaal beleidskader waarin afspraken worden gemaakt tussen gemeente en partners (zoals onderwijs en kinderopvang) over onderwijsachterstandenbeleid en ontwikkelkansen voor jeugd.

Samen maak je de route: vormt de basis voor de wijze waarop de gemeente het sociaal domein inricht en doorontwikkelt. Het beschrijft een fundamentele verandering in denken en werken, waarbij

de leefwereld van de inwoner centraal staat en wordt uitgegaan van eigen regie, samenwerking en maatwerk. De aanpak richt zich op het versterken van de sociale basis, het voorliggend veld en de rol van het netwerk, waarbij professionals ondersteunen als procesbegeleider en samen met inwoners en betrokkenen werken aan passende oplossingen. Daarmee biedt het document richting aan de transformatie van een systeemgerichte naar een inwonergegerichte aanpak, met ruimte voor vertrouwen, integraliteit en gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Samenwerking en organisatie

NMD-samenwerking: Samenwerking tussen gemeenten in Noord- en Midden-Drenthe op het gebied van het sociaal domein, gericht op gezamenlijke inkoop, beleidsontwikkeling en uitvoering. Deelnemende gemeenten zijn naast Aa en Hunze: Assen, Tynaarlo, Midden-Drenthe en Noordenveld.

Jeugdhulpregio Drenthe: Regionaal samenwerkingsverband van alle Drentse gemeenten voor de organisatie, inkoop en afstemming van specialistische jeugdhulp.

3Noord: Samenwerkingsverband van drie noordelijke provincies (Drenthe, Groningen en Friesland) gericht op de organisatie en inkoop van specialistische jeugdhulp op bovenregionaal niveau (het gaat hier om schaarse voorzieningen, denk aan gesloten jeugdhulp.).

Schakelteam: Een multidisciplinair overleg van professionals van verschillende samenwerkingspartners dat zich richt op het signaleren en duiden van overstijgende knelpunten, het adviseren van de LEJA en werkgroepen, en het versterken van de samenhang en verbinding tussen beleid en uitvoering.

Toegang

Attenta: De toegang tot jeugdhulp is in gemeente Aa en Hunze belegd bij Attenta. Enerzijds is Attenta verantwoordelijk voor de indicering naar jeugdhulp, waarbij wordt beoordeeld welke ondersteuning nodig is en passend is bij de hulpvraag. Anderzijds vervult Attenta ook casusregie, waarbij zij (daar waar nodig) betrokken blijven bij het gezin en de voortgang van de ingezette hulp bewaken en zo nodig bijsturen. Hoe de toegang tot jeugdhulp is georganiseerd kan per gemeente verschillen. Daarnaast kan toegang tot jeugdhulp ook via andere wettelijke verwijzers.

Wettelijke verwijzer: een professional die op grond van de Jeugdwet bevoegd is om rechtstreeks jeugdhulp in te zetten zonder tussenkomst van de gemeentelijke toegang. Dit betreft met name de huisarts, medisch specialist en jeugdarts, die op basis van hun deskundigheid kunnen beoordelen dat jeugdhulp noodzakelijk is en een verwijzing kunnen afgeven naar een jeugdhulpaanbieder. Hiermee vormen zij,

naast de gemeentelijke toegang, een wettelijk vastgelegde route naar jeugdhulp.

Organisaties en rollen

Gecertificeerde instellingen: Organisaties die door de overheid zijn aangewezen voor de uitvoering van wettelijke taken op het gebied van jeugdbescherming en jeugdreclassering, zoals het uitvoeren van kinderbeschermingsmaatregelen en toezicht op jongeren.

De Raad voor de Kinderbescherming: landelijke organisatie die de rechter adviseert over de bescherming van kinderen wanneer hun ontwikkeling of veiligheid in het geding is. De raad onderzoekt de situatie van het kind en het gezin en kan de kinderrechter verzoeken om een jeugdbeschermingsmaatregel, zoals een ondertoezichtstelling of voogdij, wanneer vrijwillige hulp onvoldoende is.

Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ): toezichthouder die de kwaliteit, veiligheid en rechtmatigheid van zorg en jeugdhulp bewaakt. De inspectie houdt toezicht op organisaties die zorg en jeugdhulp bieden en grijpt in wanneer de kwaliteit of veiligheid onvoldoende is, bijvoorbeeld door onderzoek te doen, verbetermaatregelen te eisen of sancties op te leggen. Daarmee draagt de IGJ bij aan het beschermen van cliënten en het waarborgen van verantwoorde zorg en ondersteuning.

Vrij toegankelijk/lichte ondersteuning

Voorliggend veld: Het voorliggend veld omvat alle vrij toegankelijke en laagdrempelige voorzieningen en ondersteuning in de leefomgeving van jeugdigen en gezinnen, zoals onderwijs, kinderopvang, welzijnswerk en activiteiten in het sociaal domein. Deze voorzieningen zijn gericht op het versterken van de eigen kracht, het netwerk en de opvoed- en opgroeiomgeving, en worden ingezet voordat specialistische jeugdhulp nodig is. Het voorliggend veld speelt daarmee een belangrijke rol in het voorkomen en verminderen van zwaardere zorg.

Vrij toegankelijke (collectieve) voorziening: Een vorm van ondersteuning die vrij toegankelijk is zonder individuele beschikking of indicatie, en die gericht is op een brede groep inwoners. Deze voorzieningen dragen bij aan preventie, ontmoeting, ontwikkeling en lichte ondersteuning.

Impuls welzijn: welzijnsorganisatie die ondersteuning biedt aan inwoners bij het versterken van hun zelfredzaamheid, sociale netwerken en participatie in de samenleving. De organisatie richt zich op het organiseren van laagdrempelige activiteiten, het bieden van ondersteuning bij alledaagse vragen en het signaleren van problemen in een vroeg stadium. Daarnaast vervult Impuls Welzijn een

belangrijke rol in het verbinden van inwoners, vrijwilligers en professionals, en draagt zij bij aan het versterken van de sociale/pedagogische basis en het voorliggend veld.

Jeugdhulp

Begeleiding: Ondersteuning gericht op het versterken of behouden van de zelfredzaamheid van een jeugdige en/of het gezin, bijvoorbeeld bij opvoeding, structuur aanbrengen of psychosociale problematiek.

Dagbesteding: Gestructureerde activiteiten overdag voor jeugdigen die (tijdelijk) niet volledig deelnemen aan onderwijs, gericht op ontwikkeling, participatie en het bieden van ritme en stabiliteit. Met als doel om uiteindelijk weer terug te keren naar het (speciaal)onderwijs.

Gespecialiseerde jeugdhulp: Gespecialiseerde jeugdhulp is hulp die wordt ingezet wanneer de problemen van een kind en/of diens gezin dermate complex zijn dat ze niet kunnen worden opgelost met lichte jeugdhulp (basis GGZ of begeleiding) of algemene ondersteuning (maatschappelijk werk of een training). Bij gespecialiseerde jeugdhulp kan onder andere gedacht worden aan specialistische GGZ of plaatsing in een residentiële setting zoals pleegzorg of een gezinshuis.

Jeugd-GGZ: Geestelijke gezondheidszorg voor jeugdigen met psychische of psychiatrische problematiek, variërend van lichte hulp tot specialistische behandeling.

Verblijf en intensieve hulp

Pleegzorg: Zorg waarbij een kind tijdelijk of langdurig in een ander gezin wordt geplaatst wanneer het thuis niet veilig of mogelijk is, met als doel een stabiele en veilige opvoedomgeving.

Gezinshuizen: Kleinschalige woonvorm waarbij professionele opvoeders (gezinshuisouders) meerdere jeugdigen in hun eigen huis opvangen en opvoeden, vaak voor langdurige plaatsingen.

Gesloten jeugdhulp: Intensieve vorm van jeugdhulp waarbij een jeugdige in een gesloten setting verblijft op basis van een rechterlijke machtiging, omdat sprake is van ernstige opgroei- of gedragsproblemen en risico's voor de veiligheid van de jeugdige of omgeving.

Jeugdbescherming en gedwongen kader

Kinderbeschermingsmaatregelen: Maatregelen die door de kinderrechter worden opgelegd wanneer de ontwikkeling van een kind ernstig wordt bedreigd en vrijwillige hulp onvoldoende is. Twee belangrijke maatregelen zijn de ondertoezichtstelling (OTS) en voogdij. Bij een

OTS behouden ouders het gezag, maar houdt een jeugdbeschermer toezicht en kan hulp inzetten of afdwingen. Bij voogdij ligt het gezag niet meer bij de ouders, maar bij een voogd, die beslissingen neemt over de verzorging en opvoeding van het kind.

Jeugdreclassering: Begeleiding en toezicht voor jongeren (meestal 12-23 jaar) die in aanraking zijn gekomen met justitie, gericht op het voorkomen van herhaling en het bevorderen van een positieve ontwikkeling.